

Raadsinformatiebulletin

Valkenburg, 14 juni 2024

Betreft: Meicirculaire 2024 Gemeentefonds

Registratienummer: 24.33

Geachte leden van de raad,

Langs deze weg informeren wij u over de meicirculaire 2024 van het Gemeentefonds. Zoals gebruikelijk lichten wij een aantal landelijke ontwikkelingen toe en verstrekken wij inzicht in de financiële gevolgen voor onze gemeente. In de kadernota 2024 hebben wij, op basis van de voorjaarsnota 2024 van de Rijksoverheid, een voorschot genomen op de verwachte uitkomst van deze meicirculaire. De mate waarin deze inschatting overeenkomt met de uiteindelijke resultaten wordt hieronder eveneens toegelicht.

Met betrekking tot het hoofdlijnenakkoord van de formerende partijen, zoals dat is gepresenteerd op 16 mei 2024, lopen wij nog niet vooruit op de financiële gevolgen voor onze gemeente. Daar waar op onderdelen wordt verwezen naar dit akkoord is dit slechts in informerende zin. In de (ontwerp) programmabegroting 2025 zal duidelijk worden in hoeverre de consequenties voor de gemeenten straks in de septembercirculaire 2024 zijn verwerkt. De financiële gegevens in dit raadsinformatiebulletin beperken zich derhalve tot de meest recente gegevens uit de meicirculaire en de afwijking ten opzichte van rapportages die eerder met uw raad zijn gedeeld.

Landelijke ontwikkelingen Gemeentefonds

De Rijksoverheid heeft in het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen (BOFv) in overleg met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal overleg (IPO) en de Unie van Waterschappen (UvW) afspraken gemaakt over een stabielere en beter beheersbare financiering voor de komende jaren.

De oploop van de opschalingskorting vanaf 2026 wordt definitief geschrapt. Voor het landelijk beschikbare budget voor gemeenten gaat dit om € 675 miljoen. Deze structurele maatregel vanaf 2026 wordt gecompenseerd met een incidentele daling van het budget in 2025.

De afschaffing van de zogenaamde “trap-op-trap-af” systematiek is definitief geworden. Hiervoor in de plaats komt het systeem van het 8-jarig gemiddelde van de ontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product (zoals toegelicht in RIB 23.39 Meicirculaire 2023). Daarbij worden de gemeenten gecompenseerd voor de periode tot en met 2029 om te voorkomen dat de wijziging van deze systematiek een negatief effect heeft op de hoogte van het gemeentefonds.

De onderzoeksagenda herijking gemeentefonds wordt momenteel uitgevoerd. Ten opzichte van de oorspronkelijke planning is hier wel een vertraging in opgetreden. Zoals eerder gemeld heeft onze gemeente een actieve rol in het onderzoek naar de overige eigen middelen (OEM). Dit is met name relevant voor de wijze waarop inkomsten uit de toeristenbelasting mogelijk een rol gaan spelen in de wijze waarop het budget van het gemeentefonds over alle 342 gemeenten wordt verdeeld.

Voor de Jeugdzorg is in het gemeentefonds (en ook in onze gemeentelijke begroting) een stelpost opgenomen voor structurele besparingsmaatregelen die door de Rijksoverheid ingevuld zouden worden. Omdat duidelijk is dat deze besparingen in 2025 niet gerealiseerd gaan worden is het besparingsverlies voor de jaarschijf 2025 in deze meicirculaire gecompenseerd. Landelijk gaat dit om een bedrag van € 500 miljoen. Overigens wordt in het hoofdlijnenakkoord van de formerende partijen voorgesteld om deze besparing structureel te schrappen uit (en daarmee het budget weer toe te voegen aan) het gemeentefonds. Zoals aangegeven lopen wij hier nog niet op vooruit en is alleen het effect voor de jaarschijf 2025 hieronder financieel verwerkt.

De meicirculaire 2024 heeft effect op een aantal onderdelen die betrekking hebben op het sociaal domein. Deze mutaties worden binnen onze begroting daar waar mogelijk budgettair neutraal verwerkt, vanuit het uitgangspunt dat indien het volume daalt (of stijgt) de bijbehorende uitgaven ook dalen (of stijgen). In de begrotingswijziging naar aanleiding van deze meicirculaire zijn deze wijzigingen zichtbaar als stelpost, bij het opstellen van de programmabegroting 2025 worden deze stelposten, daar waar mogelijk, verwerkt als bijstelling van de reguliere budgetten.

Met betrekking tot de WMO wordt landelijk onderzocht of de financiering uit het gemeentefonds kan worden gehaald en in een nieuw te vormen apart fonds kan worden ondergebracht. De gedachte hierachter is dat de kostenontwikkeling van de WMO als gevolg van demografie en vergrijzing significant afwijkt van de reguliere systematiek van het gemeentefonds.

Ten slotte wordt er gekeken naar het aantal en de hoogte van de specifieke uitkeringen (SPUK). Dit is zowel in het BOFv als in het hoofdlijnenakkoord aan bod gekomen. Het beperken van het aantal specifieke uitkeringen en het onderbrengen van deze middelen in de algemene uitkering van het gemeentefonds kan een positief effect hebben op de administratieve lasten. In de gemeentelijke jaarrekening is dit onder andere zichtbaar in de SiSa-verantwoording, deze zou dan fors worden beperkt. Wel wordt deze maatregel in het hoofdlijnenakkoord gecombineerd met een generieke korting op het budget. Hiervoor is nog niet te zeggen wat dit voor onze gemeente zou betekenen.

Financiële gevolgen Meicirculaire

Ten opzichte van de Decembercirculaire wijzigt het Gemeentefonds als volgt:

	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
<i>(bedragen in duizenden euro's)</i>					
Decembercirculaire 2023 (cf. RIB 24.07)	34.415	35.045	31.937	32.274	32.239
Wijzigingen Meicirculaire 2024	502	912	1.503	1.373	1.346
Meicirculaire 2024	34.917	35.957	33.440	33.647	33.585

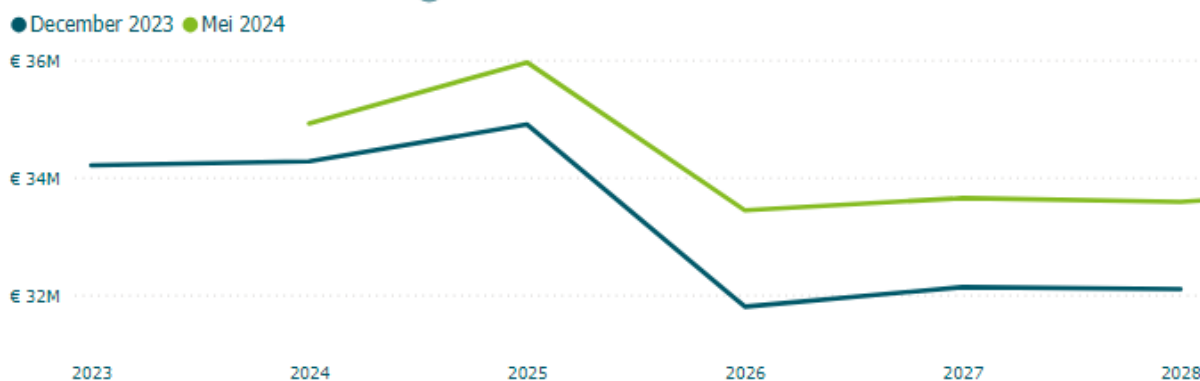
In deze tabel wordt uitgegaan van zogenaamde constante prijzen.

De wijziging is als volgt opgebouwd:

	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
<i>(bedragen in duizenden euro's)</i>					
Effect bijstelling maatstaf aantal bijstandsontvangers	-144	-146	-138	-141	-141
Aanpassing verdeelmaatstaf OZB		-101	-101	-101	-101
Besparingsverlies Jeugd		450			
Compensatieregeling niet beoogde kosten jeugdzorg	-25				
Compensatieregeling Voogdij 18+		29	28	28	29
Dienstverlening aanpak armoede en schulden	31	32	32	32	32
Participatie	131	72	66	62	38
Uitvoeringskosten Omgevingswet	90				
Werkdrukverlaging Jeugdbescherming	27	28	27	28	28
Wijziging uitkeringsfactor	392	548	1.589	1.465	1.461
Totaal wijzigingen Meicirculaire 2024	502	912	1.503	1.373	1.346

Het eerste onderdeel, de bijstelling van de maatstaf aantal bijstandsontvangers, is verwerkt in de vergelijkende cijfers van de decembercirculaire 2023 cf. de grafische weergave hieronder. Hierdoor wijkt deze lijn iets af van de grafiek zoals die in RIB 24.07 was opgenomen.

Totaal uitkeringen per circulaire i

Bron: Gemeentekas

Hieronder worden een aantal onderdelen nader toegelicht.

Het effect van de maatstaf aantal bijstandsontvangers is budgettair neutraal verwerkt (in de begrotingswijziging naar aanleiding van de kadernota 2024) op het betreffende budget in het sociaal domein.

De aanpassing van de verdeelmaatstaf OZB is een technisch onderdeel van het gemeentefonds dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Dit effect wordt verwerkt op de algemene uitkering.

Het besparingsverlies jeugd is de compensatie in 2025, zoals toegelicht bij de landelijke ontwikkelingen. Voor onze gemeente gaat dit om een bedrag van € 450.000 in 2025. In onze begroting was hiervoor overigens een taakstelling opgenomen van € 460.000, waardoor er per saldo een negatief effect ontstaat van € 10.000.

In de tabel worden verder nog een aantal specifieke onderdelen met betrekking tot het sociaal domein benoemd. Dit heeft betrekking op jeugdzorg, Voogdij 18+, de aanpak van armoede en schulden, participatie en werkdrukverlaging jeugdbescherming. Deze onderdelen worden, met de tussenstap van een stelpost binnen het gemeentefonds, verwerkt in de desbetreffende budgetten van het sociaal domein.

Voor de uitvoeringskosten van de Omgevingswet betreft een decentralisatie-uitkering die in 2024 wordt uitgekeerd. Mogelijk volgt in 2025 nog een aanvullend bedrag, afhankelijk van een stelsevaluatie van de Omgevingswet die nog wordt uitgevoerd.

In de regel wijziging uitkeringsfactor zijn alle effecten verwerkt van de landelijke ontwikkelingen, omgerekend naar het financieel effect voor onze gemeente. Dit betreft dus het schrappen van de oploop van de opschalingskorting, de algemene bijstelling van het accres, de compensatie als gevolg van de gewijzigde systematiek voor loon- en prijsindexatie. Tevens zijn op deze regel een aantal kleinere technische effecten verwerkt. De verwerking van de LPO in 2025 (zoals hieronder toegelicht) is ook verwerkt in dit bedrag.

Verskil constante prijzen en lopende prijzen

Op vergelijkbare wijze als in eerdere weergaven van het gemeentefonds maken we inzichtelijk wat het verschil is van de uitkering in het gemeentefonds op basis van constante prijzen en op basis van lopende prijzen. Dit is het effect van de loon- en prijsontwikkelingen (LPO). In de meicirculaire 2024 is het effect van de jaarschijf 2025 reeds in de constante prijzen verwerkt. Voor 2026 en verder is er wel een verschil. In de kadernota 2024 is deze ruimte deels ingezet als dekkingmiddel om de prijsstijgingen van de komende jaren op te kunnen vangen. Het precieze financieel effect hiervan wordt verwerkt in de begrotingswijziging naar aanleiding van deze meicirculaire.

(bedragen in duizenden euro's)

	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Meicirculaire 2024 (o.b.v. constante prijzen)	34.917	35.957	33.440	33.647	33.585
Loon- en prijsontwikkelingen (LPO)	0	0	870	1.715	2.554
Meicirculaire 2024 (o.b.v. lopende prijzen)	34.917	35.957	34.310	35.362	36.139

Vergelijking ten opzichte van de kadernota 2024

In de kadernota 2024 is een inschatting gemaakt van de financiële effecten van de voorjaarsnota 2024 op het gemeentefonds. Op basis hiervan kan een vergelijking worden gemaakt tussen de totaal geraamde inkomsten uit het gemeentefonds (incl. kadernota 2024) en de verwachte inkomsten op basis van de meicirculaire 2024.

(bedragen in duizenden euro's)

	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028
Meicirculaire 2024 (o.b.v. lopende prijzen)	34.917	35.957	34.310	35.362	36.139
Gemeentefonds cf. begroting (incl. kadernota 2024)	34.275	35.244	34.497	35.558	N.v.t.
Verschil	642	713	-187	-196	

Dit overzicht geeft echter een vertekend beeld, bijvoorbeeld door het effect van de taakstelling jeugd in 2025. Daarnaast zijn er een aantal inhoudelijke toevoegingen in de meicirculaire 2024 die bij het opstellen van de kadernota nog niet bekend waren. Een deel daarvan zal budgettair neutraal worden verwerkt. Uit de verschillen zoals weergegeven in de bovenstaande tabel kunnen derhalve geen conclusies worden getrokken. Daarnaast hebben we binnen onze begroting rekening gehouden met mogelijke negatieve effecten vanuit het gemeentefonds. In de programmabegroting 2025 zullen we een nadere duiding geven van deze effecten en de invloed hiervan op het begrotingsaldo.

Ten slotte vermelden wij nog dat de Meicirculaire 2024 openbaar is te raadplegen op de website van de Rijksoverheid:

rijksoverheid.nl/onderwerpen/financien-gemeenten-en-provincies

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

N.J.M.M. Dauven
wethouder Financiën